בפני כב' סגן נשיא, השופט ניר מישורי לב טוב

המאשימה **1. מדינת ישראל**

2. משטרת ישראל - מדור הגנת הסביבה (רמלה)

נגד

הנאשמים **1. יחיא עזאם ת"ז 209013051**
2. חוסאם יאסין ת"ז 203138342
3. ג'מיל עזאם ת"ז 301047759
4. שאדי מסארווה (אסיר) ת"ז 034851931
5. סמיר מצארוה ת"ז 032651374
6. חאלד עזאם (אסיר) ת"ז 021939558
7. סאהיר מצארוה (אסיר) ת"ז 200351625
8. (קטין)

<u>נוכחים:</u>
מטעם המאשימה- עו"ד צביקה כוחן ועו"ד דקלה נעים מורג
מטעם הנאשמים 6,7 – ויעוד חזותי וע"י עו"ד שוורצברג

עותר זה הותר לפרסום

<u>פרוטוקול</u>

<u>גזר דין בעניין נאשמים 6,7</u>

רקע :

1. הנאשמים 6,7 הורשעו לאחר שמיעת ראיות בביצוע עבירות איסור צידת חיית בר מוגנת ללא רישיון ציד או היתר עבירה לפי סעיפי – 2 ו- 14 (ב) לחוק להגנת חיית הבר, תשט"ו-1955 (להלן: "החוק להגנת חיית הבר") ובנסיבות סעיף 29(ב) לחוק העונשין, איסור ציד בשיטות אסורות (רדיפה בכלי רכב ממונע) – עבירה לפי סעיף 5(4) + 14(א) לחוק בנסיבות סעיף 29(ב) לחוק העונשין והתאכזרות והתעללות בבעל חיים – עבירה לפי סעיפים 2(א) +

17(א) לחוק צער בעלי חיים (הגנה על בעלי חיים), התשנ"ד – 1994 (להלן: "חוק צער בעלי חיים").

2. מעובדות כתב האישום עולה כדלקמן:

א. בתאריך 16.1.2016, החל מן השעה 06:00 ואילך, מזרחית לנחל הבזק שלמרגלות הגלבוע, עסקו הנאשמים בציד צבי ארץ ישראלי.

ב. בסמוך למועד הנ"ל, הבחינו פקחי המאשימה בנאשמים כשהם נוסעים במהירות רבה, בארבעה טרקטורונים, לעבר עדר צבאים ששהה בשטח שדה חיטה, הסמוך לנחל בזק, אחד הטרקטורונים פגע בצבי ארץ ישראלי ודרס אותו.

ג. הימלטות בעל חיים, מסוג צבי, מכלי רכב ממונע, אינה דומה לריצתו בעת הימלטות מטורף. משך המאמץ והמתח בו שרוי בעל החיים מהווים התעללות והתאכזרות ממשית לבעל החיים והם גורמי סיכון מהמעלה הראשונה ביחס לסיכוייו ללקות במחלה רב מערכתית המאופיינת בפגיעה בשריר השלד והלב המלווה בהפרת האיזון הפיזיולוגי.

ד. לאחר דריסת הצבי ארץ ישראלי, שב הטרקטורון הדורס על עקבותיו, לנקודת הפגיעה. נהג הטרקטורון והנוסע יצאו מן הטרקטורון והטמינו שק שחור בינות השיחים, עליו הניחו עשבייה ושברי ענפים.

ה. בשק השחור אשר הוטמן בינות השיחים, אותרה גופת צבייה ארץ ישראלית, אשר ניצודה על ידי הנאשמים, כאמור. רגלה האחורית של הצבייה נמצאה שבורה וצווארה שוסף. גופת הצבייה הייתה עודנה חמה. כאשר דם ניגר ממנה, במועד איתורה, הצבייה הייתה מצויה בשלבי היריון מתקדמים.

ו. הצבי הארץ ישראלי הינו ערך טבע מוגן וחיית בר מוגנת, המצויה בסכנת הכחדה.

ז. במעשיהם אלה הנאשמים פגעו בערך טבע מוגן וצדו חיית בר מוגנת בלילה, בשיטות אסורות.

ח. לנאשמים לא היו רישיונות ציד.

ט. לנאשמים לא היה היתר למעשיהם.

י. הנאשמים התעללו בבעל חיים שלא כדין, בכך שביצעו מרדף ממונע ואכזרי אחרי צביה בהריון מתקדם, פגעו וצדו ללא רישיון חיות בר מוגנות.

3. **טיעוני הצדדים לעונש** :

טיעוני המאשימה לעונש:

א. בהכרעת דין מנומקת מיום 31.5.21 אימץ בית המשפט את גרסאות עדי המאשימה, שלל את גרסאות הנאשמים לרבות 6,7 וקבע שהם אחראים לצייד ובנוסף קבע שעבירות הציד בנסיבות בה בוצעה עלתה כדי עבירת התעללות, התאכזרות בעל חיים באמצעות טרקטורונים ולצביה שנדרסה. הפנה לעמ' 267 שורות 4-2 להכרעת הדין.

ב. לחובת נאשם 6, עבר עשיר בתחום העבירות כנגד חיות בר מוגנות , הגיש הרשעות קודמות, **(ת/71)**, הגיש הרשעה בת.פ. 5866-01-14 **(ת/72)** כן הרשעה בתיק 26634-05-19 שלום נתניה מיום 6.5.21 **(ת/73)**. באשר לנאשם 7, הגיש גליון הרשעות קודמות **(ת/74)**.

ג. הפנה לת/72 שם בין שלל העבירות בהן הורשע נאשם 6 בבית המשפט המחוזי כלולות עבירות של ציד חית בר מוגנת וציד ללא רישיון, בנוסף לקנס בסך 25,000 ₪ שהושת על הנאשם הושת עליו עונש של שנה מאסר על תנאי אותו מבקש להפעיל וחתימה על התחייבות כספית בסך 50,000 ₪ אותה מבקש לחלט (ת/73).

ד. לעניין מתחם הענישה הראוי, בתיק זה משולבות הן עבירה של ציד צביה באמצעות דריסה והן עבירה של התעללות והתאכזרות בחיית בר מוגנת. הפנה לפסיקות בתי המשפט המחוזיים בלוד ובנצרת שקבעו במקרה של ציד צבי בפועל, מתחם ענישה שצריך להתחיל ממאסר בעבודות שירות ולהסתיים בעונש מאסר בפועל, הפנה לעפ"ג 69241-01-19 שם נקבע הרף התחתון. הפנה לעפ"ג 37322-02-18 חאג' ופארס במחוזי נצרת שם נקבע שהרף העליון צריך להיות עונש של מאסר בפועל ממש, מזכיר שבפרשת חאג' וגם בפס"ד של בית המשפט בלוד

היה מדובר על ציד צבי בלבד ללא שנלוותה עבירות התעללות והתאכזרות שמוסיפה לחומרת המעשים בהם הורשעו הנאשמים.

ה. לכן המתחם נע מעונש של 10 חודשי מאסר ועד 20 חודשי מאסר לריצוי בפועל, קנס כספי בין 25,000 ל-40,000 ₪ לכל אחד, מאסר על תנאי בן 9 חודשים ל-3 שנים. לגבי נאשם 6 ב"כ המאשימה תטען לפסילת רישיון.

ו. ב"כ המאשימה טען לידיעה שיפוטית באשר למספרם המועט של הצבאים, שחיים רק בגבולות א"י וכל ציד והתעללות בה גורמים לדילול במספרם עד להכחדתם. בפרשת פארס בת.פ 40531-06-16 בגזר הדין שניתן ביום 18.12.17 בסעיף 11 לגזר הדין בית המשפט אומר שבשכלול הענישה הראויה בציד צבאים על בית המשפט להעמיד מול עיניו את מידת הנזק שנגרם או שצפוי להיגרם מביצוע העבירה והיא פונקציה של גורמים בהם סוג החיה, מידת נדירותה, כל הרכיבים מצויים בתיק זה לרבות נושא התעללות והתאכזרות שמהווה מימד חמישי. לכן בתיק זה רף הענישה שבית המשפט צריך לקבוע צריך להיות חמור יותר מפרשת חאג' ופארס.

ז. באשר לנאשם 7, הנאשם שפוט בגין תיק אחר, אין לו עבר בתחום הציד ויחד עם זאת, אין להקל ראש במעשי הנאשם שהיה שותף מלא ובצוותא למעשים של כלל הנאשמים האחרים בתיק לרבות לעניין הציד של הצביה והתאכזרות והתעללות בחית בר מוגנת, ודינו צריך להיות זהה לדינו של הנאשם 6, למעט נושא החילוט של ההתחייבות והפעלת מאסר על תנאי. עוד הבהיר ב"כ המאשימה כי מבקשים המאסר על תנאי בנוסף לכל עונש אחר, ובאשר לנאשם 7 מבקשים שכל ענישה שתושת עליו תהיה במצטבר לעונש שהוטל.

ח. ב"כ המאשימה מטעם משטרת ישראל הפנתה לבג"צ 1684/96 שם בית המשפט העליון מתווה את הדרך שבה כל הערכאות צריכות להתייחס בהכרעת הדין ובגזר הדין לעבירות התעללות והתאכזרות בבעלי חיים תוך שיש להתייחס לעובדה שיש קורבן שלא יכול לומר דברו, יש להציג את העמדה שלו מפי המדינה, ולהתייחס בחומרה תוך ענישה מוחשית והרתעתית בעבירות של התעללות בבעלי חיים.

ט. הפנתה לעפ"ג 13290-02-10 מחוזי ב"ש, ת.פ שלום אילת 54749-08-16, רע"פ 4987/15, בכל התיקים הערכאות מדברות על כך ולא בכדי כי זה לא משנה אם ההתעללות ברף חמור או גבוה וקשה לאוזן להקשיב ולעין להסתכל עליה, במקרה זה מדובר בהתעללות ברף גבוה בו אין לשכוח את התוצאה הסופית בתיק וגם כל אותם פרמטרים של התעללות והסבל שנגרם לבעלי החיים כתוצאה מאותו מרדף ממונע כפי שנקבע בהכרעת הדין.

י. מכאן כי יש ליתן מקום לשיקולים אלו בגזר הדין. היא מצטרפת לעתירה העונשית ומבקשת לפסול את רישיונם של הנאשמים.

טיעוני ב"כ נאשמים 6,7 לעונש:

א. התיק מתנהל כבר נספר שנים. נאשם מס' 7 נדון ל-5 שנות מאסר ונותרה לו יתרה של 3 שנים. התובע ביקש דבר אחד בלבד כעונש מוחשי זה שנת המאסר על תנאי, ושום דבר אחר לא במצטבר ולא בחופף. לגבי נאשם מס' 6 מבקש לבדוק אפשרות לאור העובדה שהוא עצור קרוב לשמונה חודשים בתיק אחר, להאריך את המאסר על תנאי וזאת לפי סעיף 55 לחוק העונשין. לחילופין, מבקש כי גזר הדין בענייננו יינתן לאחר יום 23.11.21 אז קבוע דיון בתיק האחר בו נתון במעצר. עסקינן בנאשם נשוי אב לילדים, הקנס או ההתחייבות שיש לו , הינו בסכום לא מבוטל של 50,000 ₪ שלא יכול לעמוד בנטל הזה אלא בצורה אחת בלבד לאחר שחרורו מהכלא והוא אמור להיות אסיר עוד כשנה, שנה וחצי ומבוקש לפרוס לתשלומים רבים. מצבו הכלכלי קשה לאור הישארותו במעצר וזאת גם לעניין הקנס המבוקש.

ב. באשר לנאשם 7, הוא שפוט לתקופה ארוכה, ואין לו תיקים אחרים, אין לו כתבי אישום נוספים, ואין לו עבירות בתחום הציד , הוא נשוי ואב לשני ילדים, מבקש שלא להשית עליו עונש של מאסר בפועל, אם היה משוחרר היה מקבל לכל היותר עבודות שירות ולחילופין בחופף. אין ספק שיש הבדל בינו לבין נאשם 6 שיש לחובתו מאסר על תנאי.

ג. הפנה לתיק ת.פ. 37344-08-18 שלום נתניה ותיק פלילי 28871-08-18 מדובר בציד צבאים ומתחם עונש של מאסר בעבודות שירות בין חודשיים לשבעה חודשים. היא הנותנת שבאשר לנאשם 7 הדבר אפשרי. העונש צריך להיות מתוחם בין מאסר על תנאי בלבד לבין מאסר בפועל קצר שירוצה בחופף לעונש אותו מרצה.

ד. לעניין הפסילה, גם בהכרעת הדין בית המשפט לא קבע מי נהג.

הנאשם 6 טען לעונש כי נולד לאבא צייד ולסבא צייד עם רישיון נשק ודוד שהיה צייד, הוא מילדות בתחום הזה. כל שנה גדלו כעל זה, לא הרגישו שהם מתעללים בחיות בר, היו מקבלים היתרים מהמדינה. גדלו לאכול חיות בר. הוא גדל בחוויה הזו, למרות שיצא לחו"ל לצוד. הוא בחרתי בדרך הרעה, כל הרישום הפלילי מורכב מציד, והתחילו הקנסות, יש לו 5 ילדים וילד שישי עתיד להיוולד עוד חודש. מבקש להקל עליו כמה שאפשר. הוא מצטער על הסבל שעשה לעצמו. אחרי המאסר יטפל

בעצמו, אחיו טעה ודרס אך לו אין יד ורגל בעניין הזה, אח שלו רצה לאכול אותו ושחט ולא להתעלל. עכשיו העסק שלהם קרס מהקורונה וקשה לשלם את הדוחות. מבקש להקל עליו ולרחם עליו ועל ילדיו.

הנאשם 7 טען לעונש כי מספיק שנדון לחמש שנים, הוא סובל עם המאסר לחמש שנים, אין לו תיקים של ציד ולא כלום. מבקש שיתחשבו בו. יש לו עוד 40 חודשי מאסר לרצות.

דיון והכרעה :

תיקון 113 לחוק העונשין, התשל"ז – 1977 (**להלן :"חוק העונשין"**), שעניינו "הבניית שיקול הדעת השיפוטי בענישה" התווה את עקרון ההלימה כעיקרון מנחה בענישה לפיו נדרש יחס הולם בין חומרת מעשה העבירה בנסיבותיו ומידת אשמתו של הנאשם 1 לבין סוג ומידת העונש המוטל עליו (ס' 40 ב' לחוק העונשין).

1. מלאכת גזירת דין מורכבת משלושה שלבים עיקריים כלהלן :
   א. קביעת מתחם העונש ההולם (סעיף 40ג לחוק העונשין).
   ב. בחינה האם יש מקום לחרוג ממתחם העונש ההולם בין לקולא ובין לחומרא (שיקום, הגנה על שלום הציבור).
   ג. קביעת העונש המתאים בתוך מתחם העונש ההולם (סעיף 40ג(ב) לחוק)

<u>אירוע אחד או מספר אירועים :</u>

במקרה זה עסקינן בעבירות אשר בוצעו בנקודת זמן אחת המתמשכת על פני פרק זמן מוגבל של דקות עד שעות ספורות, הצדדים לא עתרו לקביעת מספר אירועים ומכאן אני מוצא כי מדובר באירוע אחד בגינן יש לקבוע מתחם עונש הולם אחד.

השלב הראשון: קביעת מתחם העונש ההולם בגין עבירות צידת חיית בר מוגנת ללא רישיון ציד או היתר והתאכזרות והתעללות בבעל חיים.

הערך החברתי המוגן שנפגע מביצוע עבירת צידת חיית בר מוגנת ובמידת הפגיעה בו :

כב' השופט טירקל ציין ברע"פ 1161/04 **חאג' יחיא נ' מדינת ישראל**, תק-על 2005(2), את האיסור לצוד עוד מדיני המשפט העברי :

"בעניין ציד בעלי חיים ידועה תשובתו שלרבי יחזקאל לנדא, (פולין 1713 - פראג 1793) בעל שו"ת "נודע ביהודה", שההי רבה של פראג ומגדולי הפוסקים שבדורו, שנשאל:
"איש אחד אשר זְכהו השם בנחלה רחבה ויש לו כפרים ויערות אשר בה יערות תרמוש כל חיתו יער, אם מותר לו לילך בעצמו לירות בקנה שריפה [=רובה ציד] לצוד ציד או אם אסור לישראל לעשות דבר זה, אי [=אם]משום צער בעלי חיים, אי משום בל תשחית, ואי משום שנהגו בו איסור".
בתשובתו אמר, בין היתר:
"ואמנם מאד אני תמה על גוף הדבר, ולא מצינו איש ציד [במקרא] רק בנמרוד ובעשו, ואין זה דרכי בני אברהם יצחק ויעקב...ואיך ימית איש ישראלי בידים בעלי חיים בלי שום צורך רק לגמור חמדת זמנו להתעסק בצידה?!".
בסיכום דבריו אמר:
"ולכן יש בדבר זה מדה מגונה, דהיינו אכזריות, וגם איסורא וסכנתא [=איסור וסכנה]... ולכן השומע לי ישכון בטחה שקט ושאנן בביתו, ולא יאבד זמנו בדברים כאלה... והיה זה שלום. מנאי [=ממני],הטרוד" (שו"ת נודע ביהודה מהדורא תניינא, יורה דעה, סימן י') (ההדגשות שלי - י' ט').

כבוד השופט ג'ובראן עמד על הצורך בהחמרת הענישה המוטלת בעבירות הפוגעות בבעלי החיים ב-רע"פ 8122/12 **פחמאווי נ' מדינת ישראל** [פורסם בנבו] (27.1.13):

"בטרם סיום אציין כי אף אני שותף לעמדתו של בית המשפט המחוזי, כי יש מקום להחמיר בענישה הנוגעת לפגיעה בבעלי חיים, הן חיות הבר הן חיות הבית. התאכזרות ופגיעה בבעלי חיים, מעבר לפגיעה העקיפה שהיא גורמת לבני האדם, מעידה על אטימות לב וקהות חושים. נדמה כי דווקא בעידן הנוכחי, עידן השפעה טכנולוגי, חשופים בעלי החיים לאלימות חריפה מבעבר. חדשות לבקרים אנו שומעים על ניסויים מעוררי פלצות הנעשים בחיות תמימות לצרכים מסחריים, על תנאי גידול ואחזקה אכזריים שלבעלי חיים בתעשיית המזון, ועל צמצום מרחב המחיה הטבעי של בעלי חיים מוגנים המנסים לשרוד בטבע. ברי, כי ישנם מקרים בהם אין מנוס מפגיעה בחי ובצומח, בין אם לשם הצלת חיים אדם ובין אם לצורך פיתוח אנושי. יחד עם זאת, חובה עלינו להקפיד הקפדה יתרה לצמצם את הכאב הנגרם על ידינו, בייחוד כאשר מדובר במי שאת זעקותיו אנו מתקשים לשמוע, ושאינו יכול לעמוד על זכויות. מהלך זה, להגנת האנושיות שבנו על ידי צמצום פגיעתנו בבעלי החיים הסובבים אותנו, צריך להשפיע על כלל תחומי המשפט, ובתוכו אף על המשפט הפלילי."

בע"פ (מרכז) 45128-12-10 - **עלאא באזלאמיט ואח' נ' מדינת ישראל**, תק-מח 2011(2), 11138 נקבע על ידי בית המשפט בעניינה של עבירת הציד הבלתי חוקי כי :

"על ביהמ"ש להילחם בתופעה של ציד בלתי חוקי ולהכביד ידו על מבצעי עבירה כאמור עד כי תהפוך בלתי כלכלית ובלתי כדאית לעוסקים בה. רק ענישה של ממש תביא להרתעה ויהא בה כדי להציל את נוף ארצנו."

המחוקק אף הביע דעתו בעניין הצורך בהחמרת הענישה בתיקון החוק (תיקון מס' 6 תשס"ט-2008).

הפגיעה בערך המוגן בעקבות ביצוע העבירות הינה ברף חומרה גבוה בשעה שהנאשמים הגיעו לשטח המחייה של הצבאים שהינם חיות בר מוגנות , דרסו ביחד עם הנאשמים האחרים צביה והנאשמים אף ערפו את ראשה והסתירו את גווייתה בשטח.

הפגיעה בערך המוגן נובעת הן מהשימוש בטרקטורונים המהירים ככלי נשק לכל דבר והן בהרג בעל חיים גדול המוגן בחוק והמצוי בסכנת הכחדה.

נוכח מצבה הקשה של אוכלוסיית הצבי הארץ ישראלי שהינו מין ייחודי לארץ ישראל והשלכות כל ציד של חיה זו על סיכויי הישרדות המין כולו לא מצאתי בעובדה כי ניצודה במקרה זה חיה אחת משום נסיבה המפחיתה מעוצמת הפגיעה בערך המוגן וזאת להבדיל מעניינן של חיות בר מוגנות אחרות הנפוצות יותר באזורנו ואינן מצויות בסכנת הכחדה.

הערך המוגן בעבירת התעללות בבעל חיים הינו הגנה על בעלי החיים שהינם חסרי ישע אל מול האדם המבקש לענותם, להתאכזר אליהן ובמקרה זה גם לקפח את חייהם.

הפגיעה בערך המוגן במקרה זה הינה ברף בינוני בחומרתה שעה שבמסגרת אקט הצייד הוכח בפני בית המשפט כי הנאשמים התעללו והתאכזרו בצביה שנצודה באמצעות המרדף הממונע שארך זמן מה ומאידך גיסא עולה מהפסיקה בעבירה זו כי בתי המשפט נחשפו למעשי התעללות והתאכזרות חמורים יותר בבעלי חיים, גם כאשר לא הובילו פעמים רבות למותה של חיה.

נסיבות ביצוע העבירה ומידת אשמם של הנאשמים :

1. במקרה שבפני מדובר בביצוע עבירות של איסור צידת חיית בר מוגנת ללא רישיון ציד או היתר , איסור ציד בשיטות אסורות (רדיפה באמצעות כלי רכב ממונע) ואיסור התעללות בבעלי חיים .עבירת ציד חיית בר מוגנת הינה העבירה המרכזית והדומיננטית בחוק להגנת חיית הבר וזאת בכל האמור בחומרת העונש שנקבע בצידה של עבירה זו הן במשך המאסר והן בגובה הקנס שניתן להטיל על עובר העבירה. כמו כן העונש המירבי הקבוע בחוק לעבירת ההתעללות בבעל חיים הינו מאסר בן 3 שנים.

2. **תכנון מוקדם ומידת האשם של נאשמים 6,7 בביצוע העבירות :**

נאשמים 6,7 פעלו בביצוע העבירות (יחד עם הנאשמים האחרים) תוך תכנון מוקדם ולא בלהט הרגע. מדובר בהתארגנות ושיתוף פעולה של כלל הנאשמים . מן הראיות שהוגשו בפני בית המשפט והובילו להרשעתם של הנאשמים בדין עולה כי אין מקום לערוך אבחנה בגין אשמם של הנאשמים וניכר מניהול המשפט כי אשמם של הנאשמים שווה ומלא, גם אם לא הוכח בידי המאשימה מי מבין הנאשמים היו הנהגים ומי מבין הנאשמים היו ישובים כנוסעים בטרקטורונים. לא הוכח בפני כי מי מהנאשמים שודל או אוים לבצע העבירות או פעל בביצוען שלא מרצון חופשי ומודעות.

בית המשפט העליון קבע במסגרת **ע"פ 8515/17 פלוני נ' מ"י, פורסם במאגרים המשפטיים (24.10.18)** כי אחריותם של נאשמים כשותפים בצוותא לביצוע עבירה אינה מפחיתה ממידת האשם הרובץ לפתחם של מי מהשותפים :

> **"ג. לא מצאנו ממש בטענתה של ב"כ המערער לפיה בית המשפט לא התחשב ב"חלוקת התפקידים" בינו לבין האחר, לאור העובדה כי המערער לא נטל חלק בתקיפת הקשישה. אף שהטיעון העובדתי הינו נכון, אין הוא נכון מן הבחינה המשפטית והערכית בהקשר לחלוקת האשם המוסרי בביצוע עברייני המתבצע בצוותא. בכל תכנית עבריינית שבה משתתף יותר מאשר מבצע אחד, חולקים מבצעי העבירה בצוותא בתפקידים. בענייננו האחר הפיל וריתק את הקשישה ובכך אפשר למערער לבצע את "תפקידו" בחיטוט וחיפוש אחר דברי ערך בדירתה. שניהם מבצעים בצוותא, ומידת אשמם המוסרי שווה ונכון עשה בית המשפט המחוזי משלא מצא לאבחן ביניהם בקביעת מידת האשם, לאור טענה זו."**

3. **"מידת הנזק" שנגרם או שהיה צפוי להיגרם מביצוע עבירה של החזקת חיית בר מוגנת:**

המאשימה אמנם לא הגישה חוות דעת מטעמה בגין הסיכון הנשקף לצבי הארץ ישראלי כתוצאה מביצוע ציד בלתי חוקי אך בית משפט זה בפניו נדונו תיקי ציד ללא היתר רבים של צבאים ארץ ישראליים קבע לא אחת לאחר שעיין בחוות דעת שהוגשו לעיונו בנושא כי אכן הוכח בפניו כי הצבי הארץ ישראלי נתון בסכנת הכחדה וכי הציד הבלתי חוקי הינו אחת הסיבות המרכזיות לכך (ר' לעניין זה ת"פ 49967-03-17 (שלום טבריה) מדינת ישראל נ' חסארמה ואח', לא פורסם (12.7.18), ת"פ 46230-07-16 (שלום טבריה) מדינת ישראל נ' ארשיד, לא פורסם (18.12.17) וחוות הדעת שהוגשה בתיק זה בנושא).

בית המשפט המחוזי בנצרת עמד בעפ"ג 4140-02-18 , 37322-02-18 על סכנת ההכחדה בה מצוי הצבי הארץ ישראלי :

> **"כאשר מדובר בהרג חיית בר, ובפרט הרג של צבאים, שאוכלוסייתם, כאמור, הולכת ופוחתת והם מצויים בסכנת הכחדה, והעונשים שהוטלו עד כה לא הביאו למיגור התופעה, הרף הגבוה יותר של המתחם, צריך לבוא לידי ביטוי במאסר מאחורי סורג ובריח"**

מכאן כי הן הנזק שנגרם בפועל לאוכלוסיית הצבאים בהרג הצבי הינו רב , גם בהינתו הרג פרט אחד בלבד והן הנזק הפוטנציאלי במניעת ריבוי טבעי וסיכון ההכחדה הינו רב.

נזק נוסף בתיק זה הינו ההתעללות בצביה טרם מותה כפי שהוכח בפני בית המשפט במהלך המשפט.

מדיניות הענישה הנוהגת

להלן התייחסות לפסיקה הנוהגת בעבירת ציד חיית בר מוגנת בנסיבות דומות ככל הניתן :

א. **ת"פ (חיפה) 1480/06 - <u>מדינת ישראל נ' מסלמאני מחמוד</u>, תק-של 2007(3), 2401 :** בית המשפט מטיל קנס סך 7000 ₪, חילוט התחייבות מתיק קודם וחתימה על התחייבות בסך 10,000 ₪.

ב. **בת.פ 42324-10-10 (שלום נצרת) <u>מ"י נ' מחזומי ואח</u>' , לא פורסם, (18/2/12, 4/3/14)** נדונו הנאשמים בגין ביצוע עבירת ציד חיית בר מוגנת (צבי אחד) , החזקת חיית בר מוגנת לעונשי

מאסר מותנה בין חודשיים לארבעה חודשים, קנסות בין 7500 ש"ח עד 12,000 ₪ וחתימה על התחייבות כספית. כנגד אחד מהנאשמים הרשעה קודמת מאותו סוג בת 20 שנה וכנגד שניים אחרים הרשעה קודמת חדשה יותר מאותו סוג. כנגד נאשם 4 אשר הורשע לאחר שמיעת ראיות ולו היה רישיון ציד בתוקף בעת ביצוע העבירה הוטלו עונשי מאסר מותנה בן 6 חודשים , קנס בסך 12,000 ₪, חתימה על התחייבות כספית.

ג. **בת.פ 1981/04 (שלום נצרת) מ"י נ' סמדיה ואחר** נדון אחד הנאשמים לאחר שמיעת ראיות בגין ציד חיית בר מוגנת ועבירות נוספות באופן שעסקו בציד צבאים באמצעות רובה M-16 באופן שרדפו אחר הצבאים בכלי רכב ממונע (לא ניצודו צבאים בפועל) לעונשי מאסר מותנה, קנס בסך 10,000 ₪, חתימה על התחייבות כספית. לנאשם זה הרשעה קודמת מאותו סוג אך נכה בשיעור 75%.

ד. **בע"פ 14739-12-13 עלא נאצר ואל' נ' מדינת ישראל , לא פורסם (11/2/14)** נדון ערעור הנאשמים בגין חומרת העונש שהוטל בת.פ 39814-08-11 (שלום נצרת) מ"י נ' עלא נאצר ואח' , לא פורסם (11/2/04) שם נדונו הנאשמים בגין ציד צבאים באופן שירו לעבר צבאים וסרקו השטח אחר צבאים. בית משפט קמא הורה על הטלת קנסות בסך 5000 ₪ ו – 10,000 ₪, חתימה על התחייבות כספית וחילוט הרובה. ערעור הנאשמים על חומרת העונש נדחה תוך שבית המשפט קובע כי:

"היותו של המערער 1 צייד מנוסה וותיק רק מוסיפה לחומרת מעשיו, כמי שהיה אמור להיות מודע היטב לחשיבות השמירה על ערכי טבע מוגנים ועל הצורך בהקפדה על תנאי הרישיון שניתן לו.

המדובר בעבירה חמורה של צייד צבאים, שכן אוכלוסיית הצבאים הולכת ופוחתת; צייד בלתי חוקי גורם להכחדת סוגים של חיות בר ופוגע בחיות מוגנות ובערכי טבע מוגנים וחשובים."

ה. **בת.פ 5866-01-14 מ"י נ' חאלד עזאם ואח' , לא פורסם (19/1/15)** הורשע נאשם 1 בגין ביצוע עבירות ציד חיית בר מוגנת (הרג צבי אחד) , ציד ללא רשיון, נשיאת נשק, שיבוש מהלכי משפט ונדון ל – 8 חודשי מאסר בפועל, מאסר מותנה, קנס בסך 25,000 ₪, חתימה על התחייבות כספית.

ו. **בת.פ 850/02 (שלום קצרין) מ"י נ' פאיז סלאמה , לא פורסם (10/6/03)** הורשעו הנאשמים בגין ציד חיית בר ועבירות נוספות על כך שצדו באמצעות רובה צבי ארץ ישראלי והחביאו

גופתו בשטח. על הנאשם 1 1 פאיז סלאמה הוטל קנס כספי בסך 8000 ₪ וחילוט התחייבות מתיק קודם בסך 6000 ₪ (ת/69).

ז. **ברע"פ 7366/13 - <u>פתחי בן חטיב נ' מדינת ישראל</u>, לא פורסם, (04/11/2013)** דוחה בית המשפט העליון בקשת רשות הערעור בגין הפעלת מאסר מותנה בן 7 חודשים ומאסר מותנה שהוטלו בגין ציד דורבן. בית המשפט העליון מדגיש החומרה בביצוע העבירה על רקע עבירות קודמות דומות :

"למעלה מן הדרוש אציין, כי גם לגופו של עניין נראה שהפעלת המאסר המותנה, וריצוי המאסר, שהושת על המבקש, מאחורי סורג ובריח, כפועל יוצא מכך - התחייבו בנסיבות, וזאת לנוכח העובדה שבהרשעותיו הקודמות של המבקש ובעונשים שהוטלו עליו בעקבותיהן - לא היה די כדי להרתיעו מלהמשיך בפעילותו העבריינית, כנגד חיות בר(ודורבנים בפרט), והוא המשיך לעשות כן חרף מצבו הרפואי הנטען. למבקש ניתנו די והותר הזדמנויות לחזור למוטב ולשנות מדרכו, ואולם ללא הועיל. טענתו של המבקש בבקשה שלפני, לפיה הוא איננו ממעיט מהפגיעה בטבע ובחיות הבר (ראו: סעיף 6.א. לבקשה) איננה מתיישבת עם התנהלותו, ודומה כי הוא טרם הפנים את הכשלים שבמעשיו (בכך שונה עניינו מהעניין שנדון בעניין פלונית). בנסיבות אלה דומה כי אין מנוס מענישה מרתיעה, ההולמת את חומר תהעבירות שבהן הורשע, בהתחשב במכלול הנסיבות בעניינו של המבקש (לעניין חומרת העונש בעבירות הנוגעות לפגיעה בבעלי חיים - עיינו דברי חברי, השופט ס' ג'ובראן ב-רע"פ 8122/12 פחמאווי נ' מדינת ישראל (27.1.2013))."

ח. **בת"פ (שלום י"ם) 5917-08 <u>מ"י נ' מסעוד תאבת ואח'</u> (13/1/10)** נדונו הנאשמים בגין ציד צבאים וחוגלות לקנסות בסך 5000 עד 8000 ₪ וחתימה עד התחייבות כספית. ערעור המדינה התקבל באופן שהוגדל סכום הקנס.

ט. **בת"פ 14027-06-12 (שלום טבריה) <u>מ"י נ' זועבי ואח'</u> (16/7/15)** נדונו הנאשמים לאחר שמיעת ראיות לקנסות בסך 5000, 10,000 ₪ בגין ציד בירי לעבר צבאים אשר לא פגע בצבאים. במקרה זה ניתן משקל בגזירת הדין לעובדה כי לא נפגעה חיית בר מוגנת באירוע וכי עברם של הנאשמים נקי.

י. **בת"פ 25986-01-12 (שלום טבריה), <u>מ"י נ' סלאמה ואח'</u> (18/11/15)** נדונו הנאשמים בגין ציד צבאים והרג צבי אחד לעונשי מאסר בן 4 חודשים שירוצו בעבודות שירות , מאסרים מותנים וקנסות בסך 6000 ₪ לצד הטלת התחייבות כספית. במקרה זה הורשעו הנאשמים

לאחר שמיעת ראיות ועמד לחובתם עבר פלילי בתחום. ערעור שהוגש בעניינם של הנאשמים (ע"פ 66408-12-15 מחוזי נצרת) נדחה בעניינו של נאשם אחד ונערכה הקלה מסוימת בעניינו של נאשם שני (הפחתת חודש מאסר והפחתת 1000 ₪ ברכיב הקנס).

יא. **בת"פ 9981-04-16 (שלום טבריה) <u>מדינת ישראל נ' אבו חמדי ואח'</u>, לא פורסם (2/11/17)** נדון הנאשם 1 בגין ציד צבי ונהיגה פוחזת ברכב לעונשי מאסר בפועל בן 4 חודשים שירוצה בעבודות שירות, מאסר על תנאי, קנס בסך 8000 ₪ וחתימה על התחייבות כספית.

יב. ביטוי למגמת ההחמרה בענישה באשר לציד צבאים ניתנה בפסק הדין בתיק **עפ"ג (מחוזי נצרת) 37322-02-18 חאג' נ' רשות הטבע והגנים , עפ"ג 4140-02-18 רשות הטבע והגנים נ' פארס , פורסם במאגרים המשפטיים (29.1.19) :**

"41. אף אנו התייחסנו בעבר לצורך להחמיר בעונשים, כאשר מדובר בציד צבאים. עוד בע"פ 59288-01-14 עזאם נ' מדינת ישראל (6/7/14) הערנו כי תמימי דעים אנו עם עמדת המדינה לגבי חומרתן של העבירות שביצע המערער שם, והוספנו כי: "עבירת הציד הבלתי חוקי הינה עבירה מכוערת, הפוגעת בערכי טבע חשובים, בשלומן ובביטחונן של חיות הבר. לעיתים, פגיעתה עלולה להיות אנושה, כך כאשר מדובר בפגיעה בחיות המצויות בסכנת הכחדה, כמו ציד צבאים". באותו עניין נקבע כי יש להחמיר את העונשים, בגין עבירות הציד, אך העלאת רף הענישה צריכה להיעשות בהדרגה. הואיל ודובר שם בעבירות שלא היו כרוכות בפגיעה פיזית באחד הצבאים, הוטלו על המערער עונשים שכללו מאסר על תנאי למשך 6 חודשים, התחייבות בסך 12,000 ₪ וקנס, ששיעורו הופחת ל – 8,500 ₪.

42. מאז ניתן פסק הדין פחמאווי חלפו 6 שנים. ואכן, בפסיקה ניכרת מגמה של החמרה הדרגתית בעונשים בגין עבירות ציד. מדיניות הענישה בעבירות אלה, כאשר מדובר בירי כלפי צבאים, ללא פגיעה בהם, כוללת מאסרים מותנים וקנסות כבדים (ראו גזר הדין בת"פ 9981-04-16 מדינת ישראל נ' אבו חמדי). עמדתי היא, כי אם במקרים של ירי לעבר צבאים, ללא גרימת מותם בפועל ניתן להסתפק במאסר מותנה, הרי יש לנקוט בקו מחמיר יותר, עם מי שבהתנהגותם גורמים לפגיעה בבעל החיים ונוהגים כלפיו באכזריות. ציד צבאים באמצעות ירי וגרימת מותו של צבי, צריכים לקבל ביטוי מוחשי יותר בענישה, שכן במקרה כזה, הסיכון הפוטנציאלי לאוכלוסיית הצבאים ולעוברי אורח הוא גדול יותר. עם מותו של בעל החיים אף התממש פוטנציאל הפגיעה. לנתונים אלה יש

ליתן משקל משמעותי בקביעת מתחם העונש ההולם. לכן, כאשר מדובר בהרג חיית בר, ובפרט הרג של צבאים, שאוכלוסייתם, כאמור, הולכת ופוחתת והם מצויים בסכנת הכחדה, והעונשים שהוטלו עד כה לא הביאו למיגור התופעה, הרף הגבוה יותר של המתחם, צריך לבוא לידי ביטוי במאסר מאחורי סורג ובריח, כפי שנקבע בגזר דינו של חאג'.

43. לפיכך, לו תתקבל עמדתי, נקבל את עמדת המערערת ונקבע כי מתחם העונש ההולם, ברכיב המאסר, גם בעניינו של פארס הוא לכל הפחות בין מאסר מותנה ל- 7 חודשי מאסר בפועל."

(הערה : בעת מתן פסק הדין לעיל עמד עונש המאסר המירבי שניתן לריצוי בעבודות שירות על שישה חודשים וכמו כן בפרשת חאג' ופארס לא הורשעו הנאשמים בביצוע עבירת התעללות בבעל חיים)

יחד עם זאת אציין כי לאור כלל אחידות הענישה החמיר בית המשפט המחוזי בעונשי הקנס ואף החמיר כאמור לעיל בקביעת הרף העליון של מתחם העונש ההולם אך לא הוטלו על הנאשמים עונשי מאסר בפועל מאחורי סורג ובריח לאחר שהורשעו על פי הודאתם בציד צבי ארץ ישראלי והריגתו תוך שימוש ברכב משטרה בעת ביצוע התנדבות במשטרה וזאת בין היתר נוכח כלל אחידות הענישה.

מצבם הכלכלי של הנאשמים 6,7 :

ב"כ נאשם 6 טען כי מצבו של הנאשם 6 אינו שפיר שעה שעצור מזה תקופה ממושכת וכי צפוי לחילוט התחייבות בסך 50,000 ₪. הגם שלא הוצגו בפני אסמכאות שיתמכו בטענה זו הרי שלא מן הנמנע כי מעצר של חודשים ארוכים בעניינו של נאשם 6 ומאסר ממושך בו נתון נאשם 7 יפגעו ביכולתם הכספית וידרדרו מצבם הכלכלי. לכך אצרף טענת נאשם 6 כי עסקו נסגר בתקופת הקורונה טרם מעצרו.

נוכח האמור לעיל, אני קובע בהתאם להוראות לסעיף 40 יג' לחוק העונשין , כי מתחם העונש ההולם בעניינם של הנאשמים 6,7 הינו :

א. ממאסר בן מספר חודשים אשר יכול וירוצה בעבודות שירות ועד 12 חודשי מאסר בפועל.

ב. קנס כספי הנע בין 10,000 ₪ - 40,000 ₪.

ג. חתימה על התחייבות כספית בין 10,000 ₪ - 40,000 ₪.

שלב ב' בגזירת הדין – האם לסטות ממתחם העונש ההולם

בשלב השני לגזירת הדין, מכריע בית המשפט האם יש לסטות ממתחם העונש ההולם מטעמי שיקום לקולא ומטעמי הגנה על שלום הציבור לחומרא.

בעניינם של נאשמים 6,7 לא התבקש תסקיר שירות המבחן ונראה נוכח מצבם המשפטי כי גם לא היה נמצא אופק טיפולי שעה שנאשם 6 עצור זה מספר חודשים וצפוי לפי טיעוני בא כוחו לרצות מאסר נוסף בתום מעצרו ובפני נאשם 7 תקופת מאסר ארוכה נוספת לריצוי בפועל. מכאן כי אין בפני בית המשפט המלצה טיפולית אשר תצדיק סטיה לקולא ממתחם העונש ההולם.

יחד עם זאת ונוכח היותו של מתחם העונש ההולם רחב דיו הרי שלא מצאתי מקום להורות על סטייה לחומרא ממתחם העונש ההולם וזאת הגם שלחובת נאשם 6 עבר קודם בתחום הפגיעה בחיות בר מוגנות (ר' דיון באשר למיקום העונש הראוי בעניינו בהמשך).

שלב ג' בגזירת הדין ביחס לכלל האישומים - קביעת העונש הראוי :

בשלב השלישי בגזירת הדין, לאחר קביעת מתחם הענישה לעבירות בהן הורשעו הנאשמים 6,7 וככל שאין מקום לסטות ממנו, יש להתאים בתוך מתחם העונש ההולם את גזר הדין המתאים לנאשם.

נסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה:

בהתאם לסעיף 40 יא' לחוק העונשין, בגזירת העונש המתאים לנאשם, בגדר מתחם העונש ההולם, יש להתחשב בנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה . לצורך גזירת דינם של הנאשמים 6,7 שבפני נתתי את הדעת לנסיבות הבאות:

א. **פגיעת העונש בנאשמים** – הפגיעה הפוטנציאלית העיקרית לה צפוי הנאשם 6 כתוצאה מעונש מאסר מאחורי סורג ובריח הינה ההשלכה על מצבו הכלכלי הנטען והפגיעה בחירותו . יחד עם זאת נאשם 6 עצור מזה חודשים ארוכים , לחובתו שני מאסר קודמים כאשר אחד מהם בן 8 חודשים אשר רוצה מאחורי סורגי ובריח ולא ניתן לומר הטלת מאסר על נאשם זה תדרדרו לעולם הפשע או תפגע בו פגיעה אנושה.

יפים הדברים גם בעניינו של נאשם 7 אשר מרצה מאסר בפועל בן 5 שנים ולחובתו יתרת מאסר בת שלוש שנים נוספות.

ב. **אי נטילת אחריות** – הנאשמים 6,7 לא הודו בעובדות כתב האישום במיוחס להם בעת חקירתם ובבית המשפט לכל אורכו של ההליך המשפטי הממושך לרבות בשלב השמעת הטיעונים לעונש , השחיתו זמן שיפוטי רב ויקר במהלך ניהול משפט ממושך ומרובה בעדים ודיונים וזמנם של העדים בתיק ובכך אין הם ראויים להקלה בעונש השמורה למי שעברו העבירות והודו בהזדמנות הראשונה.

ג. **עברו הפלילי של הנאשם 6 -** בתאריך 19.1.15 נדון הנאשם 6 בתיק ת.פ (מחוזי נצ') 5866-01-14 למאסר בפועל בן 8 חודשים בגין ריצוי עבירות בנשק, שיבוש מהלכי משפט, צייד חיית בר מוגנת וצייד ללא רשיון צייד. מעובדות כתב האישום המתוקן בתיק זה עולה כי הנאשם פעל עם אחר לצורך צייד צבאים ארץ ישראלים באמצעות נשק שהחזיקו ללא רשיון ותוך הסתייעות ברכב פולאריס rzr. אחד הנאשמים ירה לעבר צבי והרגו. בהמשך כאשר הבחין בנאשמים פקח רשות שמורות הטבע ברחו הנאשמים באמצעות הרכב וכאשר נתקע הרכב ברח נאשם 6 מהמקום כאשר הוא מחזיק בנשק ועוטה כובע גרב, מחביא את הנשק ומשליך את כובע הגרב.

בגין אירוע זה הוטל על הנאשם 6 מאסר על תנאי בן 12 חודשים ל – 3 שנים לבל יבצע עבירת צייד חיית בר מוגנת שלא כדין (להלן :"המאסר על תנאי") . עוד הוטלו על נאשם 6 עונשי קנס בסך 25,000 ₪ וחתימה על התחייבות כספית ע"ס 50,000 ₪ שלא יעבור עבירת צייד חיית בר מוגנת למשך 3 שנים.

בתאריך 6.5.21 נדון הנאשם 6 בתיק ת.פ 26634-05-19 (שלום נתניה) לעונש מאסר על תנאי , חילוט התחייבות ע"ס 40,000 ₪ ומתן התחייבות נוספת. במקרה זה , בתאריך 31.7.18 החזיק הנאשם בסכין ועליה דם דורבן הודי שהינו ערך טבע מוגן וחיית בר מוגננת. לפיכך הורשע הנאשם בביצוע עבירת פגיעה בערך טבע מוגן. לציין כי הנאשם עבר העבירה בשעה שמתנהל כנגדו התיק הנוכחי.

מעיון בפרוטוקול גזר הדין בתיק לעיל וגליון הרישום הפלילי ת/1 עולה כי לחובת הנאשם 6 הרשעה נוספת בתיק ת.פ 52631-10-14 (שלום טבריה) , אז נדון בפני מותב זה לעונשי מאסר בן 3 חודשים שירוצה בעבודות שירות, קנס בסך 15,000 ₪ וחתימה על התחייבות כספית בסך 40,000 ₪ (אשר חולטה כאמור לעיל). במקרה זה בתאריך 27.7.13 צד הנאשם חיות בר

מוגנות בשמורת הגלבוע המזרחי תוך שנמצאו בחזקתו שערה של צבי ארץ ישראלי וברכבו אותר כתם דם של צבי ארץ ישראלי.

לאור האמור לעיל ניכר כי עברו הפלילי של הנאשם 6 בביצוע עבירות כנגד חיות בר מוגנות הינו מכביד מאוד.

הנאשם 6 הורשע על פי הודעתו מיום 23.11.21 במסגרת תיק ת.פ (מחוזי מרכז) 63141-04-21 בביצוע שלוש עבירות של ניסיון לביצוע עיסקה אחרת נשק ובכוונת הצדדים במשפט להציג הסדר טיעון לפיו יעתרו להשתת עונש מאסר בן 23 חודשים על נאשם 6

באשר לנאשם 7 עולה מטיעוני הצדדים כי הוטל עליו עונש מאסר בן 5 שנים וכי לחובתו יתרת ריצוי מאסר בת כ – 3 שנים.

ד. **חלוף הזמן -** העבירות בתיק זה בוצעו לפני למעלה מחמש וחצי שנים. יחד עם זאת כתב האישום הוגש בחלוף כשנה מיום ביצוע העבירות – זמן סביר למדי בהינתן פעולות החקירה הרבות לרבות הפורנזיות שעל המאשימה היה לבצע לצורך מיצוי פעולות החקירה בתיק וזאת בהינתן העובדה כי בתיק החקירה נערכו פעולות חקירה עד חודש מרץ 2017 (ר' ת/61, ת/62) ופעולות חקירה רבות להן נדרשה המאשימה בחקירתה . מכאן כי שיהוי בן שנה וחצי מיום ביצוע העבירות בתיק סבוך ראייתית ומרובה פעולות חקירה בעניינם של שמונה חשודים אינו ממשי ואין לזוקפו לחובת המאשימה.

לאחר הגשת כתב האישום חלף פרק זמן של כשנה וחצי עד שהחלו להישמע הראיות בתיק וזאת נוכח העלאת טענות מקדמיות אשר נדחו בהחלטות שיפוטיות. בהמשך התקיימו בתיק 13 דיוני הוכחות מתאריך 23.10.18 ועד מתן הכרעת הדין ביום 31.5.21 שעה שניתנו מספר דחיות בדיוני ההוכחות מטעמים שונים אשר מרביתם נעוצים בבקשות ההגנה (ב"כ נאשמים 1- 7) וטענות מקדמיות שהועלו בידי ב"כ נאשם 8 ולא בהתנהלות המאשימה.ישיבות רבות בהן נשמעו עדי התביעה וההגנה לאחר שהנאשמים 6,7 כפרו במיוחס להם, העידו בפני בית המשפט במסגרת פרשת ההגנה, גרסתם נדחתה במסגרת הכרעת הדין ונקבע כי ביצעו העבירות המיוחסות להם בכתב האישום.

ה. **הרתעת היחיד** :

נוכח חומרת העבירות בהן הורשעו הנאשמים 6,7, אי לקיחת אחריות לאורך כל הדרך משלב ההקראה וניהול ההוכחות ועד שלב הטיעונים לעונש, העובדה כי חלקם של הנאשמים דומיננטי ואינו נופל מזה של שאר הנאשמים מצאתי כי על העונש להרתיע הנאשמים 6,7 מביצוע עבירות נוספות .

שיקול הרתעת היחיד מקבל משנה תוקף כאשר עסקינן בנאשם 7 אשר מרצה עונש מאסר ממושך בפועל בגין ביצוע עבירה חמורה מתחום אחר וניכר מכך ומהעבירות החמורות שעבר בתיק שבפני כי הוראות החוק אינו נר לרגליו.

הפליא לעשות נאשם 6 כאשר הורשע שוב ושוב בביצוע עבירות כנגד חיות בר מוגנות לרבות ציד צבאים אך לא חדל ממעשיו שוב ושוב גם כאשר מתנהל כנגדו התיק הנוכחי (ר' לעיל), גם כאשר מאסרים בפועל מוטלים בגינו, אם בעבודות שירות ואם מאחורי סורג ובריח, מאסר על תנאי בר הפעלה והתחייבות בסכום גבוה אך גם באלו לא היה די כדי להרתיע הנאשם 6 מלשוב לסורו בביצוע העבירות החמורות בגינן הורשע בתיק שבפנייי. זאת ועוד, נאשם 6 העיד על עצמו במסגרת טיעוניו לעונש כי חונך להיות שור מועד באשר לעבירות הציד הבלתי חוקי של חיות בר מוגנות , לא עבר כל הליך טיפולי בנושא וניכר כי הסיכון הנשקף מנאשם זה לביצוע עבירות דומות נוספות הינו גבוה.

ו. הרתעת הרבים :

שיקול נוסף להחמרה בעונשם של הנאשמים 6,7 הינו הצורך בהרתעת הרבים במקרה של עבירת ציד חיות בר מוגנות בלא היתר.

סעיף 40 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 מגדיר את שיקול הרתעת הרבים בקביעת העונש המתאים בתוך מתחם העונש ההולם :

"מצא בית המשפט כי יש צורך בהרתעת הרבים מפני ביצוע עבירה מסוג העבירה שביצע הנאשם 1, וכי יש סיכוי של ממש שהחמרה בעונשו של הנאשם 1 תביא להרתעת הרבים, רשאי הוא להתחשב בשיקול זה בבואו לקבוע את עונשו של הנאשם 1, ובלבד שהעונש לא יחרוג ממתחם העונש ההולם."

כפי שנקבע לא אחת בפסיקה, נוכח המרחבים הגדולים בהם מצויות חיות הבר המוגנות ובהם פועלים עברייני הציד הבלתי חוקי מקשים אלו על זיהוי מבצעי העבירות ואיסוף ראיות ישירות לביצוע העבירות כך שלרוב נדרשת הרשות לאסוף ראיות נסיבתיות – עובדה

המקשה על הבאתם של עבריינים לדין והרשעתם לא אחת בדין. מכאן גם כי סיכויי איתור העבריינים והבאתם לדין אינה גבוהה ומעודדת ביצוע עבירות לפי החוק להגנת חיית הבר.
אין חולק היום וכך אני למד מחוות הדעת הרבות המוגשות בפני בעניינן של חיות הבר בישראל בפרט הצבי הארץ ישראלי כי אוכלוסיית חיות הבר במדינת ישראל נתונה בסכנה אמיתית של הכחדה, וכי מינים לא מעטים נכחדו כבר או עומדים בפני סכנת הכחדה. עיקר סכנת ההכחדה נובע מפני ציידים בלתי חוקיים הפוגעים ללא אבחנה, ללא מידה וללא פיקוח בחיות הבר השונות. אין גם חולק כי הצורך בהגנה על חיות הבר מפני אותם ציידים בלתי חוקיים הינו צורך חשוב ביותר לשם שימורו של המאזן האקולוגי בארץ ישראל, ולשם מניעת אובדנם של זנים שונים, שחלקם אופייניים ואף ייחודיים לאזור זה.

לשם השגת תכלית זו, ונוכח המציאות הקשה המאיימת על חיות הבר מחד, והקושי בלכידת הציידים מאידך, מובן גם מדוע בחר המחוקק לנקוט בלשון מרחיבה כל כך של הגדרת עבירת ה"צידה" בחוק , ומדוע על בתי המשפט ליתן פרשנות מרחיבה כזו להוראות החוק.
ראה ע"פ 1166/06 **עראדה נ' מ"י**, רע"פ 1161/04 **מחמוד חאג' יחיא נ' מדינת ישראל**, תק-על 2005), 762 (2005).
הקושי של רשויות האכיפה לשים ידם על עבריינ הציד , לאסוף כנגדם ראיות מרשיעות ובכך למגר התופעה דורשים כי ידעו העבריינים בפועל והעבריינים בכוח כי העונש הצפוי לאדם הבוחר לצוד חיות בר מוכנות בלא היתר הינו מרתיע והופך את העבירה לבלתי כדאית כלכלית בעליל.

לכך אצרף שיקול הרתעת הרבים לצורך מניעת ביצוע עבירות התעללות בבעלי חיים , בין אם תוך כדי ביצוע עבירות ציד בלתי חוקי ובין אם בכלל.
לענייננו אפנה אף להמלצות הועדה הציבורית לבחינת מדיניות הענישה והטיפול בעבריינים אשר פרסמה המלצותיה באוגוסט 2015 ואשר עמדה על הנזק החברתי והשיקומי המוכח שבכליאת עבריינים , למעט המקרים בהם נדרשת הרחקת עבריינים לצורך הגנה על החברה מפני ביצוע עבירות נוספות ואכן מצאתי כי תנאי זה מתקיים במקרה זה בעניינם של הנאשמים 6,7 אשר לא הוצג בעניינם אופק שיקומי , עברם הפלילי ונוכח חומרת העבירות שבוצעו.

קביעת העונש הראוי בעניינם של נאשמים 6,7 :

נוכח קביעתו העקרונית של בית המשפט המחוזי **בעפ"ג 4140-02-18** לעיל כי מתחם העונש ההולם בעבירות של ציד צבאים כולל ענישה של מאסר בפועל מאחורי סורג ובריח הרי שיש להטיל ענישה זו בהתקיים נסיבה של עבר פלילי מכביד בכלל או בתחום , קיומו של מאסר על תנאי בר הפעלה והיעדר המלצה טיפולית או חינוכית וניכר כי נסיבות העושה והמעשה במקרה זה הולמים הטלת מאסרים בפועל בהתאם למבחנים לעיל ובהינתן חומרת העבירות.

המאשימה סבורה בתיק זה ובתיקים אחרים העוסקים בציד צבאים ארץ ישראליים כי יש מקום לעריכת שינוי במדיניות הענישה הנוהגת ולהטיל מאסר בפועל מאחורי סורג ובריח בגין מעשי ציד כפי שבוצעו בידי הנאשמים 6,7 שבפני . מבלי לקבוע מסמרות בדבר עתירתה העקרונית של המאשימה הרי שמצאתי כי עניינם של נאשמים 6,7 עונה לנסיבות החריגות בהן יש מקום להטלת מאסר בפועל מאחורי סורג ובריח בעניינם של נאשמים 7 , 6 מהטעמים לעיל.

באשר לנאשם 6 מצאתי למקם העונש הראוי בחלק העליון של מתחם העונש ההולם נוכח חומרת העבירות, עבר פלילי מכביד מאוד בתחום ואי לקיחת אחריות על מעשיו.

ב"כ נאשם 6 עתר להארכת עונש המאסר על תנאי ולחילופין לחפיפתו עם עונש המאסר שיוטל על הנאשם 6 בתיק זה.

לאחר עיון בטיעוני הצדדים לא מצאתי מקום להורות על הארכת מאסר על תנאי בן 12 חודשים התלוי ועומד כנגד הנאשם בגין ביצוע עבירת צייד חיית בר מוגנת. זאת באשר נסיבות ביצוע העבירה חמורה שעה שהעבירה בוצעה בחבורה, תוך תכנון מוקדם, גרמה להרג הצביה ותוך התעללות בצביה טרם הריגתה. זאת ועוד, עברו הפלילי של הנאשם אשר הוזהר שוב ושוב לבל יפגע בבעלי חיים חסרי הגנה ובסכנת הכחדה אך שב שוב ושוב לסורו. מכאן כי לא מצאתי מקום להורות על הארכת המאסר על תנאי.

באשר לעתירת ב"כ הנאשם לחפוף המאסר על תנאי לעונש המאסר אשר יוטל עליו בתיק זה יפים קביעותיו של בית המשפט העליון במלואן **בע"פ 2336/16, ע"פ 2410/16 ריאד מזראיב נ' מ"י, פורסם במאגרים המשפטיים (14.12.17)** למקרה שבפני :

"32. עם זאת, בנקודה אחת, וחרף הכלל האמור בדבר אי מיצוי הדין במסגרת ערכאת הערעור, נראה כי יש לקבל את טענת המשיבה בערעורה שכנגד, והיא כי יש להורות על ריצוי המאסרים המותנים שהוטלו על המערער במסגרת הרשעתו בפרשת 2012, באופן מצטבר זה עם זה ובמצטבר עם הטלת עונש המאסר במקרה זה, ולא באופן חופף. זאת, נוכח הוראת סעיף 58 לחוק העונשין, על פיה ככלל, תקופת מאסר על תנאי תרוצה באופן מצטבר על פני התקופה שנקבעה לעונש מאסר בפועל, כאשר בית המשפט רשאי לסטות מכלל זה אך מטעמים שיירשמו. כך גם, ככל שגדלה מידת הזיקה בין העבירה הנוכחית לבין העבירה שבגינה הוטל עונש המאסר המותנה, כך תיטה הכף לטובת החלת ברירת המחדל של צבירת עונשים על פני החלתם בחופף (ראו גם: ע"פ 5974/13 מוחמד עודה נ' מדינת ישראל, [פורסם בנבו] פסקאות 12-14 (16.1.2014); ע"פ 8265/13 מלכיאל נ' מדינת ישראל, [פורסם בנבו] פסקה נ"ח (10.3.2016)). בענייננו, לא נמצאו טעמים המצדיקים השתת העונשים באופן חופף, כחריג לכלל של הצטברות עונשים. אדרבה, נוכח עברו הפלילי של המערער והעובדה שלא בחל מלשוב לסורו בחלוף זמן מועט ביותר, חרף המאסרים המותנים אשר הוטלו עליו בגין ביצוע מעשים דומים בעבר אשר כשלו מלהרתיעו, נוטה הכף בבירור לכיוון ברירת המחדל של צבירת עונשים על פני החלתם באופן חופף (ראו למשל: ע"פ 1880/14 עמאש נ' מדינת ישראל, [פורסם בנבו] פסקה 8 (19.11.2014)). זאת גם נוכח העובדה שעונש המאסר על תנאי שנגזר על המערער לא מילא, וזאת בלשון המעטה, את תכליתו ההרתעתית (ע"פ 4716/12 מדינת ישראל נ' דטסה, [פורסם בנבו] פסקאות 21-22 (6.6.2013)). אשר על כן ובצירוף נסיבות העבירה הנוכחית, קיימים טעמים כבדי משקל להפעיל את עונשי המאסר על תנאי באופן מצטבר – הן לגבי היחס בין שתי תקופות המאסר על תנאי שהוטלו על המערער, האחת למשך 18 חודשים והשניה למשך 6 חודשים, והן לגבי הצטרפותן לעונש המאסר בפועל שנקבע בתיק זה."

לאחר עיון בטיעוני הצדדים ונסיבות תיק זה ונאשם 6 לא מצאתי כל נסיבה לקולא אשר תצדיק חפיפתו המלאה או החלקית של עונש המאסר על תנאי המופעל באשר הזיקה בין תיק זה בו הופעל המאסר על תנאי והעבירות בגינן הוטל המאסר על תנאי ברורה ומובהקת, הנאשם 6 הורשע לאחר ניהול משפטו , לא נטל אלחריות על מעשיו , עברו הפלילי המכביד לרבות בתחום עבירות הציד הבלתי חוקי, חומרת העבירות שביצע ושיקולי הרתעת היחיד והרבים.

באשר לנאשם 7 היה מקום לשקול הטלת מאסר שירוצה בעבודות שירות אך רכיב ענישה זה אינו ישים בעניינו שעה שלחובתו יתרת מאסר ממושכת מאוד ובהינתו עברו הפלילי וחומרת העבירות. זאת ועוד, לא מצאתי מקום לחפוף תקופת המאסר שהוטלה על נאשם 7 לתקופת המאסר שמרצה כיום בתיק אחר נוכח היעדר לקיחת אחריות, ביצוע עבירות חמורות ושיקולי הרתעת היחיד והרבים. לפיכך מצאתי למקם העונש הראוי בעניינו של נאשם 7 בחלקו הבינוני – גבוה של מתחם העונש ההולם.

עתירת המאשימה להטלת רכיב של פסילת רשיון נהיגה בפועל

הגם שנתונה בידי בית המשפט הסמכות להורות על פסילת רשיון הנהיגה של הנאשמים נוכח השימוש שנעשה ברכבי השטח לצורך ביצוע העבירות ולצורך הרתעתם וההגנה על בעלי חיים מוגנים הרי שמצאתי כי נוכח תקופת מאסר ממושכת מאוד לחובת נאשם 7 וכן זו אשר תעמוד לחובתו של נאשם 6 אין עוד מקום לפסילת רשיון הנהיגה שלהם וזאת גם אם אצא מנקודת הנחה כי אין נפקות לשאלה מי מארבעת הנאשמים נהג בכלי הרכב בעת ביצוע העבירות החמורות בצוותא כאמור בהכרעת הדין. לאור כך מצאתי מקום להטיל עונש פסילה על תנאי לצורך הרתעת הנאשמים במידת האפשר ובשים לב לתקופות המאסר שמרצים וירצו.

בקביעת הרכיבים הכספיים נתתי דעתי בעניינו של נאשם 6 לחילוט ההתחייבות בסכום משמעותי והיותו עצור מזה תקופה וצפוי לתקופת מאסר ממושכת נוספת בתיקו האחר ובעניינו של נאשם 7 להיותו אסיר תקופה ממושכת ויתרת מאסר ממושכת לחובתו וזאת לצד חומרת העבירות והצורך בהרתעת הנאשמים 6,7 ושיקולי הגמול בענישה בגין מעשים אלו.

באשר לטענה אפשרית באשר לכלל אחידות הענישה בעניינם של נאשמים 6,7 אל מול העונש שהוטל על נאשם 8 (קטין) הרי שלא מצאתי מקום להשוואה בעניינם של הנאשמים שבפני ועניינו של נאשם 8 אשר הורשע בדין בניגוד להמלצת שירות המבחן אך לא הוטל עליו מאסר בפועל שעה שהאחרון היה קטין בעת ביצוע העבירות , אין מחלוקת ראייתית כי הנאשם 8 לא נהג באירוע, הוגש בעניינו תסקיר שירות המבחן אשר המליץ על הימנעות מהרשעתו ועקרונות הענישה הנהוגים בקטינים אשר אינם חלים בעניינם של נאשמים 6,7. זאת ועוד, לחובת נאשמים 6,7 עבר פלילי מכביד, בין אם בתחום העבירות כנגד בעלי חיים (נאשם 6) ובין אם בכלל (נאשם 7) – נסיבה מהותית אשר לא התקיימה בעניינו של הקטין (בעת ביצוע העבירות) נאשם 8.

לאור האמור לעיל אני גוזר על נאשם 6 את העונשים הבאים:

א. מאסר בפועל לתקופה של 8 חודשים.

ב. אני מורה על הפעלת מאסר על תנאי התלוי ועומד כנגד הנאשם בן 12 חודשים שהוטל על הנאשם בתיק ת.פ 5866-01-14 (מחוזי נצרת) מיום 19.1.15 וזאת במצטבר לעונש המאסר שהוטל על נאשם 6בתיק זה.

<u>סה"כ מאסר שירצה הנאשם בתיק זה 20 חודשים החל מהיום.</u>

ג. מאסר על תנאי לתקופה של 10 חודשים והתנאי הוא כי במשך 3 שנים לא יעבור עבירה של צידה ללא רישיון ציד או היתר לפי החוק להגנת חיית הבר של ציד חיית בר מוגנת או התעללות בבעל חיים ויורשע בגינה בתקופת התנאי או לאחריה.

ד. קנס בסך 10,000 ש"ח או 100 ימי מאסר תמורתו אשר ירוצה מאחורי סורג ובריח במצטבר לכל עונש מאסר אחר . הקנס ישולם ב - 20 שיעורים חודשיים שווים ורצופים, תשלום ראשון עד יום 1.10.22 ובכל 1 לחודש ועד התשלום המלא בפועל.
אי תשלום אחד מהשיעורים, יעמיד את היתרה לפירעון מיידי.

ה. אני מורה על חילוט התחייבות ע"ס 50,000 ₪ אשר הוטלה על הנאשם בתיק ת.פ 5866-01-14 (מחוזי נצרת) מיום 19.1.15 .ההתחייבות תשולם ב – 50 תשלומים חודשיים ושווים החל מיום 1.10.22 ובכל 1 לחודש.

ו. אני מורה על מתן התחייבות מטעם הנאשם להימנע מלעבור עבירה לפי הסעיפים בהם הורשע משך 3 שנים החל מהיום. ההתחייבות תהא על סך 50,000 ש"ח; אם לא ייתן הנאשם ההתחייבות היום, ייאסר למשך 120 ימים במצטבר לכל עונש מאסר אחר שהוטל על הנאשם בתיק זה או בתיק אחר.

ז. פסילה מלקבל או להחזיק רישיון נהיגה למשך 12 חודשים ואולם הנאשם לא יישא בעונש זה אלא אם יעבור בתוך תקופה של 3 שנים מהיום עבירה בה הורשע בתיק זה.

לאור האמור לעיל אני גוזר על נאשם 7 את העונשים הבאים:

א. מאסר בפועל לתקופה של 6 חודשים בפועל אשר ירוצה במצטבר לכל עונש מאסר אחר שמרצה כיום הנאשם.

ב. מאסר על תנאי לתקופה של 10 חודשים והתנאי הוא כי במשך 3 שנים לא יעבור עבירה של צידה ללא רישיון ציד או היתר לפי החוק להגנת חיית הבר או התעללות בבעל חיים ויורשע בגינה בתקופת התנאי או לאחריה.

ג. קנס בסך 15,000 ש"ח או 150 ימי מאסר תמורתו אשר ירוצה מאחורי סורג ובריח במצטבר לכל עונש מאסר אחר שמרצה כיום הנאשם . הקנס ישולם ב - 15 שיעורים חודשיים שווים ורצופים, תשלום ראשון עד יום 1.10.22 ובכל 1 לחודש ועד התשלום המלא בפועל.

אי תשלום אחד מהשיעורים, יעמיד את היתרה לפירעון מיידי.

ד. אני מורה על מתן התחייבות מטעם הנאשם להימנע מלעבור עבירה לפי הסעיפים בהם הורשע משך 3 שנים החל מהיום. ההתחייבות תהא על סך 25,000 ש"ח; אם לא ייתן הנאשם ההתחייבות היום, ייאסר למשך 60 ימים במצטבר לכל עונש מאסר אחר שהוטל על הנאשם בתיק זה ומרצה בתיק אחר.

ה. פסילה מלקבל או להחזיק רישיון נהיגה למשך 12 חודשים ואולם הנאשם לא יישא בעונש זה אלא אם יעבור בתוך תקופה של 3 שנים מהיום עבירה בה הורשע בתיק זה.

<u>השוברים יועברו לידי הנאשמים באמצעות שב"ס.</u>

זכות ערעור תוך 45 יום מהיום לבית המשפט המחוזי בנצרת.

ניתן והודע היום ח' טבת תשפ"ב, 12/12/2021 במעמד הנוכחים.

ניר מישורי לב טוב, שופט - ס. הנשיא

<u>הנאשם 6 :</u> לאחר שגזר הדין הוקרא בפניי, אני מתחייב להימנע מלעבור עבירה לפי הסעיפים בהם הורשעתי משך 3 שנים החל מהיום. אני מודע לכך כי ההתחייבות הינה על סך 50,000 ₪ .

<u>הנאשם 7 :</u> לאחר שגזר הדין הוקרא בפניי, אני מתחייב להימנע מלעבור עבירה לפי הסעיפים בהם הורשעתי משך 3 שנים החל מהיום. אני מודע לכך כי ההתחייבות הינה על סך 25,000 ₪ .

<u>החלטה</u>

הנאשמים 6,7 נתנו התחייבות בפני בית המשפט כאמור בתקנות העונשין (התחייבות להימנע מעבירה, התש"ף – 2019)..

ניתנה והודעה היום ח' טבת תשפ"ב, 12/12/2021 במעמד הנוכחים.

ניר מישורי לב טוב, שופט - ס. הנשיא